

Uppföljning Sammanhållet uppdrag insatser psykisk hälsa barn och unga (0-17 år)

Förslag till beslut

Direktionen för Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje beslutar att godkänna förvaltningens rapport.

Ann-Sophie Holgersson
Förbundsdirektör

Sammanfattning

Direktionen beslutade 2023-12-07 § 137 att ge Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje uppdrag att tecknade avtal med TioHundra AB gällande sammanhållet uppdrag insatser för psykisk hälsa barn och unga (0-17 år) med start den 1 januari 2024 (dnr: 2023-420). Direktionen beslutade 2023-12-07 § 137 att uppföljning av detta skulle ske vid sammanträdet den 12 december 2024.

Avtalet som tecknades med TioHundra AB att gälla från och med den 1 januari 2024 för det sammanhållna uppdraget insatser för psykisk hälsa barn och unga (0-17 år) innebär i praktiken att Samtalsmottagningen, som en redan etablerad och känd verksamhet i kommunen, utför uppdraget. Avtalet utformades utifrån målsättningen att 2024 skulle vara ett uppstartsår. Detta för att ge tid att rekrytera nödvändig psykologkompetens samt lägga om och utöka arbetssätten utifrån mer specifika uppdragsbeskrivningar och kompetenskrav. Avtalet skapar även en tydligare avgränsning i ansvarsområdena mellan första linjens psykiatri och specialistpsykiatrin.

Utgångspunkten i avtalet var att förstärka, utöka och tydliggöra Samtalsmottagningens uppdrag som innefattar basuppdraget och utökade insatser för psykisk hälsa barn och unga 0-17 år. Detta arbete har börjat få resultat i form av rekryteringar samt inom organiseringen mellan Samtalsmottagningen och BUP (barn- och

ungdomspsykiatri) men behöver fortsatt utvecklas framför allt mellan samtalsmottagningen och externa aktörer.

Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin (CES) har granskat Region Stockholms strukturförändringar gällande psykisk hälsa uppdraget för barn och unga i en rapport (Det utökade uppdraget för barn och unga med psykisk ohälsa i Region Stockholm, 2024:4). Förvaltningen noterar att flertalet av de förbättringsåtgärder som rekommenderas i rapporten ligger väl i linje med den befintliga utformningen av det sammanhållna uppdraget insatser för psykisk hälsa barn och unga (0-17 år) i Norrtälje. Arbetet behöver däremot fortgå med att öka tillgängligheten utanför Norrtälje stad samt att samverka med verksamheter utanför TioHundra AB:s egna bolag, som exempelvis husläkarverksamheter och barnavårdscentraler som drivs av privata aktörer.

Beskrivning av ärendet

Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje tecknade avtal med TioHundra AB gällande sammanhållet uppdrag för insatser psykisk hälsa barn och unga (0-17 år) med start 1 januari 2024. Detta var ett avsteg från hur Region Stockholms valt att utforma det utökade uppdraget för psykisk hälsa barn och unga och direktionen beslutade 2023-12-07 § 137 att uppföljning skulle ske vid sammanträde den 12 december 2024.

Bakgrund

Under 2021 påbörjades en omorganisering av första linjens vård för psykisk ohälsa bland barn och unga i Region Stockholm inom ramen för primärvårdens uppdrag. Detta innebar att Barn- och ungdomsmedicinska mottagningarna (BUMM), från och med juni 2022, inte längre skulle ha detta i sitt uppdrag. Istället skulle alla husläkarverksamheterna tillhandahålla grundläggande insatser vid psykisk ohälsa för både barn och vuxna samt kunna välja att utföra ett utökat uppdrag för psykisk hälsa barn och unga 6-17 år eller välja att ansluta sig till en mottagning i närområdet för detta. För att tillgodose insatser gällande psykisk hälsa till de yngsta barnen 0-5 år samt blivande föräldrar startade det i september 2022 så kallade Malina-mottagningar med områdesansvar för sin del av regionen.

Basuppdraget som alla husläkarverksamheter har omfattar:

- stöd till egenvård, krisstöd och psykopedagogiskt stöd för patienter i alla åldrar,
- psykiatrisk bedömning och psykologisk behandling av vuxna.

Det utökade uppdraget för psykisk hälsa barn och unga omfattar:

- Stödsamtal, krisstöd och psykopedagogiskt stöd för barn, unga och deras närstående
- psykiatrisk bedömning och psykologisk behandling av barn och unga.

Malina-mottagningarna uppdrag omfattar:

- Stödinsatser vid lindrig till måttlig psykisk ohälsa till blivande föräldrar där problematiken bedöms bli ett hinder för anknytningen under kommande föräldraskap. Insatserna ska vara korta och avgränsade och stödjande för det blivande föräldraskapet, underlätta barnets anknytning och främja föräldrarnas omvårdnadssystem.
- Stödinsatser vid lindrig till måttlig psykisk ohälsa för barn i åldrarna 0–5 år och deras vårdnadshavare. Insatserna ska vara korta och avgränsade och främja samspel mellan föräldrar och barn samt för att stärka det gemensamma föräldraskapet (coparenting).
- Konsultation till personal på barnmorskemottagningar (BMM) och barnavårdscentraler (BVC). Konsultationen ska stödja ett psykosocialt förhållningssätt och bidra till utvecklingspsykologisk kunskap.

Det utökade uppdraget samt Malina-mottagningarna har specifika krav på bemanning. Det utökade uppdraget har krav på kompetens och professioner men inte omfattningen av tjänsterna. Malina-mottagningarna har liknande krav men även utifrån anställningsgrad då mottagningarna delvis ersätts utifrån andel heltidsanställda psykologer.

Förvaltningen genomförde en utredning 2022, i samverkan med utförare inom vårdområdet, som visade att Norrtälje kommun saknade underlag för att genomföra samma förändringar som Region Stockholm (dnr 2022-305). Detta baserades på Norrtälje kommuns demografiska och geografiska förutsättningar, med lägre antal barn och unga i 0-17 år samt stora avstånd.

I Norrtälje kommun har den så kallade Samtalsmottagningen sedan 2016 haft avtal om att utföra första linjens psykiatri för barn och unga med psykisk ohälsa och från och med 1 januari 2020 har det varit i form av ett tilläggsuppdrag till BUMM inom sjukhusavtalet.

Förvaltningens förslag blev därför att avtal tecknades med Tiohundra AB som utförare där Samtalsmottagningen fick primärvårds-uppdraget med utökade insatser för barn och unga 0-17 år i Norrtälje kommun, samt med möjlighet att även kunna utföra basuppdraget till målgruppen. Förslaget var ett led i att fortsatt stärka arbetet med psykisk hälsa hos barn och unga samt bedöms vara i linje med Norrtäljemodellen.

Uppföljning - kompetenskrav

I avtalet som började gälla 1 januari 2024 tog förvaltningen höjd för att Samtalsmottagningen behövde tid att arbeta med omstrukturering och implementera den nya uppdragsbeskrivningen samt de stärkta kravställningarna. Framför allt behövde verksamheten tid för att genomföra rekrytering av kravställda psykolog-tjänster. Löpande avstämningar har skett med Samtalsmottagningen under första avtalsåret för att dynamiskt och i samverkan kunna utveckla verksamheten utifrån föreslagen uppdragsbeskrivning.

Samtalsmottagningen har en unik möjlighet att arbeta med första linjens psykiska hälsa bland barn och unga vilket även verkar lockat vid rekrytering då en första psykolog påbörjade sin anställning i augusti 2024 och ytterligare en tillträdde i oktober. Enligt avtalet ska verksamheten minst vara bemannad med två psykologer som minst uppgår till en heltidstjänst. Detta minimumkrav uppfylls därmed från och med oktober månad med två heltidsanställda psykologer.

I avtalet ställs det, förutom krav på psykologer, krav på att alla patienter ska kunna få en somatisk bedömning av läkare med kompetens att bedöma och behandla barn och unga. Till följd av det låga patientunderlaget i Norrtälje angavs däremot inget minimum bemanningskrav. Då Samtalsmottagningen tidigare varit en del av BUMM och båda verksamheterna tillhör TioHundra AB har Samtalsmottagningen löst detta krav genom möjlighet att få stöd med läkarinsatser från husläkarverksamheten där patienten är listad eller genom läkare anställda på BUMM. Förvaltningen avser att fortsatt följa upp rapporteringen av detta för att säkerställa att patienter får läkarundersökningarna inom ramen för Samtalsmottagningens uppdrag och ej skrivs in på BUMM. Som ett led i denna uppföljning inväntar förvaltningen i nuläget siffror avseende patienter inskrivna samtidigt på Samtalsmottagningen och BUMM.

Uppföljning – verksamhet

Samtalsmottagningen är en sedan tidigare etablerad verksamhet i Norrtälje kommun och har redan upprättade vägar och metoder för samverkan med andra viktiga aktörer gällande barn och unga, som exempelvis BUP, socialtjänst och elevhälsan. Förvaltningen anser

däremot att samarbeten med andra externa aktörer, som husläkarmottagningar och barnvårdscentraler som ej till hör TioHundra AB, är ett förbättringsområde som fortsatt bör följas upp. Förvaltningen noterar även att många av de arbetsätt som kravställts i det nya avtalet, som exempelvis att arbetet ska vara teambaserat, fanns på plats redan vid start.

Centrum för epidemiologi och samhällsmedicins (CES) rapport

CES har nyligen publicerat en rapport där de följt upp den strukturförändring som Region Stockholm införde inom primärvården gällande det utökade uppdraget för psykisk hälsa barn och unga. Rapporten visar på ojämlik vårdanvändning och tillgång till vård för psykisk hälsa mellan olika kommuner och stadsdelar (exklusive Norrtälje kommun). I rapporten ges ett antal rekommendationer för att stärka en mer jämlik vård. Förvaltningen har noterat att flertalet av de rekommendationer som ges ligger i linje med Samtalsmottagningens utformning. Några av dessa är:

- En utförare inom kommunen i stället för uppdelat på flera
- Stärkta bemanningskrav i avtalet.
- Rekommendationen om tydlig kommunikation i form av ett enkelt namn för att lättare nå resurssvaga grupper.

Vidare föreslår CES att "hög kompetens om psykisk ohälsa hos barn och unga bör finnas hos de som bedömer och triagerar till eller inom det utökade uppdraget" samt att "en direkt väg in till det utökade uppdraget bör övervägas". Under 2024 har Samtalsmottagningen haft ett projekt gemensamt med BUP kallat "En väg in". Inom "En väg in" ges en bedömning och triagering till rätt vårdnivå direkt i telefon till alla förstagångssökande vilket är helt i linje med förbättringsåtgärderna som CES rekommenderat till Region Stockholm. Projektet har finansierats med stöd av egensökta statsbidrag av TioHundra AB men planeras att bli en del i det fasta uppdraget hos både Samtalsmottagningen och BUP från och med 1 januari 2025.

Ekonomiska konsekvenser

Under 2024 har Samtalsmottagningens ersättning legat relativt stabil jämfört med förgående år. En fast ersättning tillfördes från augusti i samband med att psykologer rekryterades. Denna ersättning beräknas uppgå till 779 100 kronor i förstärkning under 2024.

Effekter för sammanhållen vård och omsorg

Förvaltningen bedömer att avtalets utformning och verksamheten i sig bidrar till att stärka den sammanhållna vården och omsorgen för barn och unga gällande psykisk hälsa.

Som en redan etablerad verksamhet ger satsningen på Samtalsmottagningen som lösning för det sammanhållna uppdraget psykisk hälsa för barn och unga goda möjligheter att stärka möjligheterna till vård på rätt nivå för kommunens invånare.

Barnperspektiv

Förvaltningen bedömer att ärendet har en positiv inverkan på barn och ungas möjligheter att få tillgång till tidiga förebyggande och hälsofrämjande insatser i primärvården. Vidare bedömer förvaltningen att förslaget bidrar till att säkerställa att barn och unga bosatta i Norrtälje kommun erbjuds samma insatser och en jämlik vård som barn i övriga regionen.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen bedömer genom uppföljningen att Samtalsmottagningen från och med 1 januari 2025 kommer uppfylla avtalets kravställningar och uppdragsbeskrivning. Avtalsuppföljningar avseende förgående år kommer framöver genomföras under årets första kvartal. Förvaltningen vill framföra att:

- arbetssätt utförs teambaserat,
- psykologtjänster är tillsatta,
- de samverkansrutiner som inte redan fanns har börjat skapas med bland annat berörda vårdgrannar och socialtjänst,
- konsultation ska komma samtliga barnmorskemottagningar och barnavårdscentraler till del vilket fortsatt kommer följas upp,
- ökad tillgänglighet utanför Norrtälje stad samt samverkan med externa aktörer är fortsatta utvecklingsområden,
- "En väg in" ska bli en permanent del av uppdraget för ökad tillgänglighet och enklare kontakt med rätt vårdnivå,
- skillnaden mellan basinsatser, utökade insatser och specialiserad vård har tydliggjorts.

Beslut skickas till

Region Stockholm (registrator.rlk@regionstockholm.se)

Norrtälje kommun (kommunstyrelsen@norrtalje.se)

TioHundra AB (registrator@tiohundra.se)

